

Významné osobnosti a udalosti roku 2020

Udalosti

Záhorské múzeum v Skalici

Záhorské múzeum je regionálne múzeum so širším zameraním na oblasť Záhoria. Vzniklo v roku 1905 na podnet Dr. Pavla Blaha v rámci tzv. Katolíckeho kruhu alebo spolkového domu. Základom múzejného fondu sa stali súkromné, prevažne etnografické zbierky zakladateľa. V roku 1952 sa stalo Okresným vlastivedným múzeom, od územnej reorganizácie v roku 1960-65 pôsobilo ako Mestské múzeum v Skalici s expozíciou prírody, archeológie, etnografie, starších a novších dejín. Okresná pôsobnosť sa mu vrátila v roku 1965 a získalo súčasný názov.

Pôvodnú budovu múzea projektoval Dušan Jurkovič. Priečelie budovy zdobí mozaika vyhotovená podľa kresieb českého maliara M. Aleša, v tzv. divadelnej dvorane sú na stenách i na opone maľby s ľudovými motívami od A. Frolku a J.Úprku. Budova je kultúrnou pamiatkou. Stála expozícia je v budove Domu kultúry, jej súčasťou je Galéria Júliusa Koreszku. V prízemných priestoroch hlavnej budovy Záhorského múzea - Mittákovského domu, sa nachádzajú výstavné priestory s aktuálnymi výstavami. V rámci edičnej činnosti vydáva múzeum od roku 1992 vlastivedný časopis Záhorie, venovaný dejinám, tradíciám, prírode a kultúre Záhoria.

Vysunuté expozície Záhorského múzea: Rotunda sv. Juraja Skalica, Múzeum keramiky Holíč, Rodný dom Jána Hollého Borský Mikuláš, Pamätná izba J.M. Hurbana Hlboké.

Skalické výšivkárske družstvo

Dňa 30.3.1910 na podnet Pavla Socháňa založili zberatelia na valnom zhromaždení v spolkovom dome v Skalici prvý slovenský spolok zaoberajúci sa zberom, výrobou a predajom ľudovomeleckých výrobkov s názvom Družstvo pre speňaženie domáceho ľudového priemyslu. Už pri založení malo 261 členov, z väčšej časti slovenských roľníkov, remeselníkov, ale hlavne žien, ktoré sa takto mohli zapojiť do ekonomického a kultúrno-spoločenského života slovenského národa v etape vrcholiaceho zápasu o národnú samostatnosť. Družstvo nadobudlo celonárodný význam. Faktorským spôsobom zbieralo a podľa návrhov umeleckých vedúcich dávalo zhotovovať ľudovým výrobcam celé pôvodné kroje, odevy v súčasnej módnjej línii s aplikovanou ľudovou výšivkou alebo čipkou, bytový textil, koncertné entrée, zástavy pre rôzne korporácie a spolky, košíky, hračky a keramiky. Svetovej verejnosti predstavilo skalické družstvo prvýkrát slovenské výšivky v Londýne v roku 1911 a do 1. svetovej vojny ešte vo Viedni a Philadelphii. V organizátorskej práci nazbieralo počas svojho trvania mnohé skúsenosti, o ktoré sa mohlo oprieť Ústredie ľudovo-umeleckej výroby, ktorého súčasťou sa družstvo v roku 1945 stalo, definitívne zaniklo v roku 1952.

Záhorské osvetové stredisko

Záhorské osvetové stredisko vzniklo pod názvom Okresný osvetový dom Senica v roku 1960. Jej zriaďovateľom bol Okresný národný výbor v Senici.

Záhorské osvetové stredisko je osvetovým zariadením, ktoré organizuje tvorivé aktivity na jednotlivých úsekoch kultúrno-osvetovej činnosti, poskytuje poradenské

služby realizátorom osvetovej činnosti, sprostredkúva informácie a poznatky z kultúry, vedy a techniky, prehľbuje vzťah k vlastnému štátu, ku kultúrnej identite národa, národnostných menšín a etnických skupín a k starostlivosti o životné prostredie. Vychováva umením a k umeniu najmä rozvíjaním záujmovej umeleckej činnosti, uchováva a sprístupňuje ľudové tradície s dôrazom na tradičnú ľudovú kultúru, napomáha k prevencii protispoločenských javov a drogových závislostí, umožňuje ľuďom naplňať ich voľný čas kultúrnymi aktivitami s územnou pôsobnosťou v okresoch Senica a Skalica.

Škarniclovská kníhtlačiareň

Vznikla v r. 1760 v Skalici Jej zakladateľom bol Jozef Anton Škarnicel. Spočiatku tlačil iba náboženskú literatúru a neskôr i osvietenské diela. Škarniclovci boli majiteľmi tlačiarne až do r. 1896. Tlačili sa tu Hurbanove Slovenskje Pohľadi na vedi umeňja a literaturu, Letopis Matice slovenskej, Slovenský letopis a iní. Z tlačiarne vychádzali diela J.M. Hurbana, K. Štúra, M. Dohnányho, D.G. Licharda, S.H.Vajanského a iných. Od r. 1901 bol majiteľom tlačiarne Jozef Teslík.

Gazdovský spolok Sobotište

V roku 1845 založil v Sobotišti svojpomocný úverový Spolok gazdovský. Mal všetky znaky moderného peňažného družstva. Členstvo bolo dobrovoľné. Cieľom Spolku bolo prijímať na úrok pravidelné vklady a poskytovať z nich členom pôžičky na taký istý úrok, ako sa platil z vkladov.

Grafobal v Skalici

2. novembra 1905, viedenská firma Hammer a Voršak postavila v Skalici továreň na lekárske a laboratórne potreby a začala výrobu v oddelení ručnej poťahovanej kartonáže a v tlači. V roku 1907 Ferdinand Bayer firmu odkúpil a zaregistroval ju pod názvom "Bayer a spol., skalická továreň na krabice". Od roku 1914 sa začal používať nový názov továrne " TEKLA ". V roku 1923 prevzala firmu Slovenská banka a dala jej nový názov „TEKLA - kartonážny a papiernický priemysel, účastinná spoločnosť Skalica“. Znázornenie a začlenenie do národného podniku Považské celulózky a papierne v Ružomberku s filiálkou v Bratislave ako závod TEKLA sa uskutočnilo v roku 1946. V roku 1950 bol závod TEKLA pričlenený do národného podniku Harmanecké papierne, Harmanec a následne v r. 1953 bol vytvorený národný podnik Kartoprodukta so sídlom v Skalici. Posledné začlenenie podniku Kartoprodukta do vyššej organizačnej jednotky n. p. Brněnské papírny sa udialo v roku 1958. Tento stav trval do roku 1969, kedy sa začala éra samostatného podniku pod názvom "GRAFOBAL", národný podnik, Skalica. V roku 1992 sa GRAFOBAL pretransformoval na akciovú spoločnosť. Expanzia spoločnosti začala v roku 1994 otvorením výrobného závodu 02 na výrobu kaširovanej vlnitej lepenky typu E a B. Prvá akvizícia zahraničnej spoločnosti sa uskutočnila v roku 1995, kedy GRAFOBAL, a. s., Skalica kúpil majoritný balík akcií najväčšieho litovského výrobcu obalov zo skladačkovej lepenky a flexibilných obalov. V roku 1996 bol otvorený nový výrobný závod GRAFOBAL, s. r. o., Slaný, ako 100% dcérska spoločnosť GRAFOBAL, a. s., Skalica. V roku 2001 pribudla spoločnosť GRAFOBAL Bulgaria, a. s., ktorá má sídlo v Svoge (Bulharsko). V roku 2005 bol otvorený nový výrobný závod v Rostove na Done v Ruskej federácii – OOO Grafobal-Don. V roku 2007 sa uskutočnila akvizícia českej spoločnosti - GRAFOBAL ARTYPA s.r.o.

Adamiš, Július**28. 5. 1885 Senica – 26. 5. 1971 Bratislava****Cirkevný historik, spisovateľ, kňaz**

Pochádza z roľníckej rodiny. V Senici navštevoval základnú a meštiansku školu. V štúdiu pokračoval na evanjelickom lýceu a teologickej akadémii v Bratislave. Po štúdiách pôsobil ako kňaz, z toho najdlhšie v Bratislave. Ako autor cirkevných článkov prispieval do rôznych časopisov. Venoval sa dejinám slovenskej kultúry a publikoval životopisy cirkevných a kultúrnych dejateľov. Jeho najhodnotnejšou prácou bola publikácia o živote slovenských študentov na bratislavskom evanjelickom lýceu.

Bajza, Jozef Ignác**5. 3. 1755 Predmier – 1. 12. 1836 Bratislava****Spisovateľ, kňaz, národný buditeľ**

Po skončení teológie vo Viedni bol kaplánom pri kapitule v Trnave, od r. 1783 farárom v Dolnom Dubovom, Prietrži, Zbehoch, kanonik v Bratislave. Bol prívržencom osvietených reforiem Jozefa II., písal prevažne v klasicistickom duchu. Najvýznamnejším jeho dielom je prvý slovenský román René mládenca príhodi a skúsenosti.

Beblavý, Pavel**16. 5. 1847 Vrbovce – 18. 5. 1910 Sobotište****Spisovateľ, farár**

Od r. 1860 študoval na gymnáziu v Banskej Štiavnici, Bratislave, Banskej Bystrici, Revúcej a na evanjelickú teológiu prešiel do Viedne, kde počas vysokoškolských štúdií bol predsedom akademického spolku Tatran. V r. 1872 bol vysvätený za kňaza a začal pôsobiť vo svojom rodisku. V r. 1874 bol administrátorom fary v Jasenovej. V r. 1876 prišiel do Sobotišťa, kde ako farár pôsobil 34 rokov.

Napísal román o Jánošíkovi, ktorý vychádzal na pokračovanie v Slovenských pohľadoch v r. 1889 a samostatne vyšiel v r. 1910. V časopisoch Orol, Sokol a Slovenské pohľady uverejnil celý rad povestí a ľudových rozprávok. Prispieval do Pešťbudínskych vedomostí, Národných novín, Obzoru. Redigoval časopis Svit. Z obdobia vysokoškolských štúdií pochádzajú jeho dramatické pokusy Marína a veselohra Navštevenka. Po jeho smrti v r. 1935 bol vydaný román Dedič Muráňa a Púť na Velehrad. V črtách Obrázky zo života opisuje svoj životopis.

Bežo, Ján**21. 3. 1842 Nitrianska Streda – 24. 7. 1905 Senica****Učiteľ, kníhtlačiar, vydavateľ**

Po absolvovaní gymnázia v Modre a Bratislave, pokračoval v štúdiu na učiteľskom ústave v Šoproni. Začínal ako súkromný učiteľ v Uhrovci, v Beckove a od 21. septembra 1862 v Senici. Tu nadviazal priateľské styky s J. M. Hurbanom.

V r. 1867 navštívil Nemecko, Švajčiarsko a Taliansko, kde študoval vyučovacie metódy na základných školách. Zhotovoval učebné pomôcky a písal pre žiakov učebnice. Zároveň pracoval ako správca chóru a viedol spevácky zbor. Po 27 rokoch učiteľského pôsobenia sa v júli 1888 dobrovoľne vzdal učiteľského povolania a založil v Senici tlačiareň, v ktorej vychádzala školská a detská literatúra, náučno-výchovné práce i preklady. Od r. 1900 vydával s Martinom Braxatorisom Noviny malých. Zaslúžil sa o rozvoj slovenského národného povedomia a slovenského jazyka v širokom okolí.

Boor, Ján**5. 3. 1915 Holíč – 20. 10. 2002 Bratislava****Literárny vedec, teatroológ, dramatik, prekladateľ**

Po maturite v Skalici študoval nemčinu a francúzštinu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V rámci štúdií bol na štipendijných pobytoch vo Viedni a v Grenobli. Po ukončení vysokoškolského štúdia roku 1939 bol gymnaziálnym profesorom v Tisovci a tri roky v Liptovskom Mikuláši. Roku 1943 narukoval. Ako vojak sa zúčastnil SNP. Bol redaktorom povstaleckého časopisu Bojovník. V tomto období ho zatklo gestapo a tri mesiace väznilo v Banskej Bystrici. Po oslobodení roku 1945 necelý rok pracoval na Povereníctve informácií. V rokoch 1946-1952 bol referentom Literárnohistorického odboru Matice slovenskej v Martine a v rokoch 1952-1956 odborným asistentom FF UK v Bratislave. Od roku 1956 až do odchodu na dôchodok roku 1982 pôsobil na Divadelnej fakulte VŠMU v Bratislave, spočiatku ako docent a od roku 1969 ako profesor. Zastával funkcie prodekana, dekana a prorektora. Popri teatrologických prácach (Dialektika dejín divadla, Dráma a divadlo sveta) vydal i cestopisné črty Mexiko a knihu o fiktívnych stretnutiach Komenského a Hollého s vynikajúcimi osobnosťami. Bol autorom rozhlasových a televíznych hier, vynikajúci prekladateľ svetových dramatikov a prozaikov. Pre básnické pretlmočenie L. Vadkerti-Gavorníkovej pripravil preklad veršovanej drámy francúzskeho dramatika J. Racina (Faidra).

Boorová-Gašparová, Malvína**26. 7. 1889 Senica – 26. 6. 1935 Holíč****Dramatička, publicistka**

Študovala na Učiteľskom ústave v Bratislave. Pôsobila ako učiteľka v Starej Turej. Žila v Lubine a neskôr v Holíči. Autorka príležitostných básní a scénok pre deti a mládež. Napísala 3 divadelné hry, v ktorých hodnotila život úradníctva a vidieckej honorácie. Nacvičovala divadelné hry a zborové spevy.

Bošiansky (Bossananyi), Jozef**4. 3. 1855 Senica – 4. 12. 1946 Nitrianske Pravno****Kňaz, pedagóg, historik, prírodovedec, amatérsky etnológ**

Strednú školu a kňazský seminár navštevoval v Nitre. Neskôr študoval v Budapešti. V roku 1877 bol vysvätený za rímskokatolíckeho kňaza. Do roku 1882 vyučoval na piaristickom gymnáziu v Nitre latinčinu, gréčtinu, nemčinu, odkiaľ odišiel do Novák, kde pôsobil ako rímskokatolícky farár a dekan. Na odpočinku žil v Nitrianskom Pravne, kde ho očarila príroda. Bol jedným z významných propagátorov turistiky na Hornej Nitre. Do pamäti sa zapísal aj tým, že na prelome storočia založil v Chvojnici rezbársku dielňu na výrobu drevených hračiek, čím chcel aspoň trochu zmierniť nevidanú biedu tamojšieho ľudu.

Braxatoris, Pavol**4. 2. 1909 Senica – 19. 1. 1980 Bratislava****Textár, libretista, právnik**

Maturoval v Skalici, v r. 1928-1933 študoval právo v Prahe. V r. 1933-1953 pracoval ako štátny úradník v Senici, v r. 1954-1958 ako vedúci sekretariátu Zväzu slovenských skladateľov. V r. 1971-1973 bol vedúcim ekonómom Mestského múzea v Bratislave. Autor textov tanečných piesní a libriet k operetám Gejzu Dusíka (Rodný môj kraj, Modrá ruža).

Bukovský, John**18. 1. 1924 Cerová – 18. 12. 2010 Illinois, USA****Cirkevný hodnostár, teológ**

V r. 1945 maturoval v Bratislave. Teológiu ukončil v Techny neďaleko Chicaga. Od r. 1954 študoval na Pápežskom biblickom ústave v Ríme. V r. 1966 bol vymenovaný za rektora vysokej školy v Techny. V r. 1990 ho pápež vymenoval za titulárneho biskupa a nuncia v Rumunsku, od r. 1994 vykonával funkciu nuncia v Moskve.

Bunčák, Pavel**4. 3. 1915 Skalica – 5. 1. 2000 Bratislava****Básnik, prekladateľ, esejista**

Študoval na gymnáziu v Skalici, Bratislave a v Kláštore pod Znievom, pokračoval na Univerzite Komenského v Bratislave. Po štúdiách pôsobil ako redaktor Národných novín v Martine, v redakcii denníka Pravda a vo vydavateľstve Pravda v Bratislave, bol redaktorom Kultúrneho života a redaktorom vydavateľstva Slovenský spisovateľ. Pôsobil ako odborný asistent na Vysokej škole pedagogickej, na Filozofickej fakulte UK a ako lektor slovenského jazyka a literatúry na univerzite v Štrasburgu. Od r. 1980 žil na dôchodku striedavo v Skalici a Bratislave. Vydal niekoľko básnických zbierok, prekladal z francúzštiny, ruštiny i poľštiny (Neusínaj, zažni slnko, Básne).

Čabelka, Jozef**12. 2. 1910 Holíč – 6. 7. 1987 Bratislava****Strojní inžinier, banský odborník**

Navštevoval Vyššiu reálnu školu v Hodoníne, na Technickej vysokej škole v Brne študoval strojárstvo a elektrotechniku. Po skončení štúdia v r. 1934 sa špecializoval na zvaračskú techniku, študoval na École Supérieure de Soudure autogène v Paríži. Praktické skúsenosti získal vo viacerých zahraničných firmách – vo Švédsku (ESAB) a Francúzsku (Air Liquide, Babcock Wilcox). Ako ocenenie jeho aktivít získal v r. 1947 medzinárodnú cenu Lincolnovej nadácie zvaračov v Clevelande (Ohio). Sformuloval prvé normy na skúšanie materiálov pre oblasť tavného zvarovania. Po r. 1945 pracoval vo vedúcich funkciách vo viacerých významných strojárskych fabrikách a hutníckych závodoch. Trvalé zásluhy si získal aj založením Výskumnej stanice zvarovania v Československu v r. 1949, ako aj dodnes známeho Výskumného ústavu zvaračského v Bratislave. V r. 1953 sa podieľal na založení Odborného výskumného ústavu Slovenskej akadémie vied, dnešnom Inštitúte pre materiály a strojní mechaniku. Ako vysokoškolský profesor vyučoval na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave.

Čendekovič, Pavol**10. 3. 1804 Prietrž - 26. 12. 1855 Trenčianske Stankovce****Básnik, evanjelický kňaz**

Ľudovú školu navštevoval v Prietrži, Senici a v r. 1818 v Modre. Od r. 1821 študoval na evanjelickom lýceu v Bratislave, v r. 1837 evanjelickú teológiu vo Viedni (Rakúsko), v r. 1838 vysvätený za kňaza. V r. 1826-34 pisár na panstve v Uhrovci, súčasne učil na židovskom inštitúte, od r. 1836 vychovávateľ v Ácsi, od r. 1841 kaplán, potom farár v Malých Stankovciach. Podporovateľ slovenského národného hnutia, venoval sa literárnej tvorbe.

Damborák, Florián**7. 3. 1915 Gbely, miestna časť Cunín – 17. 1. 1978 Skalica****Regionálny historik, múzejný pracovník**

Študoval na gymnáziu v Skalici, v Trnave a na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave slovenčinu a dejepis. Vyučoval na gymnáziách v Malackách, v Skalici, v Rožňave, v Trnave, na Štátnom kurze pre prípravu pracujúcich na vysoké školy v Modre-Harmónii a na Pedagogickej škole v Skalici. V roku 1958-1962 bol zamestnaný ako robotník na Semenárskom štátnom majetku v Holíči a v roku 1962 -1968 ako ekonóm v podniku SIT v Šaštíne-Strážoch. V roku 1969 nastúpil ako riaditeľ a odborný pracovník do Záhorského múzea v Skalici. Venoval sa kultúrnej práci a spracovaniu regionálnych dejín. Založil Zborník Záhorského múzea, vydával príležitostné brožúry, spolupracoval na Sprievodcovi po zbierkach ZM. Kultúrnohistorické práce sa týkali hlavne Holíča, Skalice a okolia. Uverejňoval ich v regionálnych zborníkoch a časopisoch a niektoré vyšli samostatne. Spolupracoval na publikácii Tristo rokov skalického gymnázia (1965), redigoval knižku Mokry Háj (1969) a prispel do brožúry František V. Sasinek (1969). V roku 1970 vyšla kniha Holíč, obraz histórie od najstarších čias až po súčasnosť. V Zborníku ZM uverejnil štúdiu Príspevok k dejinám kníhtlačiarstva na Záhorí. Od roku 1971 písal do Maľovaného kraja, kde bol členom redakčnej rady, o významných osobnostiach zo Záhoria, výtvarných umelcoch, spisovateľoch, spracúval národopisné témy, dejiny hradov a kaštieľov zo Záhoria.

Dermek, Aurel**6. 7. 1925 Brodské – 15. 4. 1989 Bratislava****Technik, mykológ, maliar húb**

Po ukončení štúdia na gymnáziu v Malackách, študoval na Priemyselnej škole stavebnej. Pracoval v Kovoprojekte a v Ústave pre vývoj a projektovanie kultúrnych stavieb, kedy sa začal venovať štúdiu mykológie. Je autorom alebo spoluautorom hubárskych kníh – Naše huby, Poznávajme huby, Atlas našich húb, Huby lesov, polí a lúk, spolu s Pavlom Lizoňom Malý atlas húb. Jeho poslednými prácami boli ilustrácie pre veľkú sériu monografií vydávanú v Taliansku (Fungi Europei) o rodoch Tricholoma a Lepiota. Najvýznamnejšou je monografia československých hríbovitých a slizniakovitých húb, ktorú vydal v roku 1974 ako spoluautor dr. Alberta Piláta pod názvom Hríbovité huby. Jeho atlasy húb sú zaujímavým čítaním a dobrými sprievodcami na hubárskych vychádzkach.

Dubravius, Daniel**15. 10. 1595 Žilina – 7. 2. 1655 Senica****Evanjelický kňaz, cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ**

Študoval na univerzite vo Wittenbergu, pôsobil v Bytči, Brezne, Martine, Predmieri a od roku 1641 v Senici. Bol nitrianskym superintendentom. Venoval sa teologicko-filozofickým polemikám, je autorom príležitostných latinských básní, prekladal náboženské texty z nemčiny. Počas jeho pôsobenia v Senici sa začala viesť matrika pokrstených pre Senicu, Čáčov, Kunov a Sotinu.

Dúbravský, Ferdinand**8. 9. 1850 Borský Sv. Jur – 19. 6. 1926 Modra****Prozaik, publicista**

Gymnázium navštevoval v Strážnici a v Skalici. Po skončení gymnaziálnych štúdií pracoval ako notársky pisár, výpomocný učiteľ a redaktor v Skalici. V rokoch I.

svetovej vojny pôsobil na Morave. Po roku 1918 sa vrátil do Skalice, kde účinkoval ako administrátor a redaktor časopisov Sloboda a Obzor.

Od roku 1924 žil a tvoril v Modre. Bol veľmi aktívny publicista. Je autorom zbierky básní Skromnenky a macošky. Napísal a vydal vyše štyridsať titulov rôznych prozaických žánrov. Písal divadelné hry, humoresky. Najznámejšími dielami sú: Mlynár Kolanda, Náruživosť, Lakomstvo a láska, Krvavý hostinec a iné povesti, Tajnosti rybníka mníchov a i. Zomrel a je pochovaný v Modre.

Ďurovič, Ľubomír

9. 2. 1925 Važec

Profesor, jazykovedec, redaktor

Vyrastal v Skalici, kam sa rodina presťahovala. V r. 1944 – 1947 študoval na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave (slovenský jazyk – ruský jazyk), v r. 1948 – 1949 na Karlovej univerzite v Prahe. V r. 1949 -1950 absolvoval študijný pobyt na Historicko-filozofickej fakulte Univerzity v Oslo (Nórsko). V r. 1950 pôsobil na Katedre ruského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty UK v Bratislave (asistent, odborný asistent, docent, profesor), v r. 1965 – 1966 prodekan fakulty, v r. 1966 – 1972 pôsobil na Jazykovednej sekcii Univerzity v Uppsale (Švédsko), v r. 1972 – 1991 na Slovanskom ústave Univerzity v Lunde (Švédsko), v r. 1972 -1981, 1984 – 1991 prednosta ústavu, v r. 1984 – 1986 prodekan Humanistickej fakulty Univerzity v Lunde (Švédsko). Ako hosťujúci profesor pôsobil na Yalskej univerzite (USA), na európskych univerzitách v Dánsku, Švajčiarsku, a na Karlovej univerzite v Prahe). Jeho štúdie boli publikované v slavistických periodikách a zborníkoch, vystupoval na medzinárodných kongresoch na univerzitách v Kalifornii, Michigane, Florencii, Uppsale(Švédsko) a i. Výber jeho najvýznamnejších štúdií spolu s kompletnou bibliografiou za roky 1948 – 2004 vydal Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV v dvoch zväzkoch: O slovenčine a Slovensku (2004) a Všeobecná jazykoveda a slavistika (2005). Venoval sa aj dejinám spisovnej slovenčiny. Publikoval rad štúdií o slovenských tlačiach 16., 17. a 18. storočia, komentoval jazyk Gavlovičovej Valaskej školy, pripravil reedíciu Štúrovej Nauky reči slovenskej I, II. Mesto Skalica si ho uctilo v r. 2005 udelením Čestného občianstva.

Ďurovič, Ján

30. 8. 1894 Lehota nad Rimavicou – 26. 11. 1955 Skalica

Farár, vysokoškolský pedagóg

Gymnázium študoval v Rimavskej Soboti, teologické vysokoškolské štúdiá absolvoval v Prešove, Berlíne, Lipsku, Prahe - teologické vzdelávanie si dopĺňal aj filozofickým štúdiom. Od roku 1919 bol evanjelickým kaplánom v Martine, Hybiach. V roku 1921-1924 kňaz vo Važci a od roku 1925 pôsobil v Skalici. Počas pôsobenia v Skalici v roku 1934 na Husovej fakulte v Prahe dosiahol doktorát teológie a v roku 1938 na Komenského univerzite v Bratislave doktorát filozofie. V roku 1942 sa habilitoval na Slovenskej ev. teologickej fakulte v Bratislave a v roku 1950 bol menovaný univ. profesorom. Venoval sa štúdiu cirkevných dejín a hymnológie, z ktorého odboru vydal viacero diel. V rozsiahlej práci zhodnotil slovenskú evanjelickú literatúru a cirkevnú tvorbu do tolerancie. Článkami a úvahami prispieval do kultúrnych a beletristických časopisov. Písal i o dejinách mesta Skalice.

Fajnor, Vladimír**23. 10. 1875 Senica – 5. 1. 1952 Bratislava****Politik, právnik, univerzitný profesor**

Po absolvovaní ľudovej školy v Senici študoval na gymnáziu v Hradci a právo v Berlíne a Budapešti. Začínal ako právnik vo Zvolene, potom bol županom v Banskej Bystrici, prezidentom súdnej tabule v Bratislave a v r. 1931-39 prezidentom Najvyššieho súdu ČSR v Brne. Ako vynikajúci odborník v oblasti práva bol často ako nestranník členom vlád. V r. 1920-21 vo vláde Černého bol ministrom spravodlivosti. V r. 1945 zastupoval ČSR pri Stálom medzinárodnom rozhodcovskom súde v Haagu. Prednášal na Právnickej fakulte UK v Bratislave a publikoval v odbornej tlači. Je spoluautorom právnického slovníka a autorom mnohých odborných právnických prác.

Fodor, Ladislav**25. 6. 1855 Skalica - 17. 8. 1924 Sopron, Maďarsko****Matematik**

Do roku 1873 študoval na strednej škole v Bratislave, potom na vysokých školách technických v Budapešti a vo Viedni, na univerzite v Cluji (Rumunsko). V roku 1883 získal titul PhDr. Od roku 1878 stredoškolský profesor matematiky a deskriptívnej geometrie na gymnáziu v Banskej Bystrici. Od roku 1887 vedúci katedry deskriptívnej geometrie na Baníckej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici Bol autorom a spoluautorom učebníc geometrie. Propagátor medzinárodnej a vedeckej spolupráce v exaktných vedách i v lesníctve a baníctve.

Fürstenzeller, Pavol**25. 1. 1925 Šaštín – 1. 12. 2012 Skalica****Amatérsky výtvarník**

Vo svojej tvorbe mapoval historickú Skalicu, vinohradnícky región i ďalšie motívy zo Záhoria. Vystavoval samostatne aj na kolektívnych výstavách doma i v zahraničí. Bol členom Výtvarnej únie Slovenska, Združenia výtvarníkov západného Slovenska a tiež zakladajúcim členom skalického Klubu výtvarníkov. V r. 2008 bola v Záhorskom múzeu v Skalici sprístupnená výstava z jeho tvorby, prezentujúca obrazy z obdobia r. 2000-2008. V r. 2000 dostal Cenu generálneho riaditeľa NOC a v r. 2003 Cenu primátora mesta Skalica.

Gašpar, Pavol**20. 8. 1857 Senica, Čáčov – 6. 9. 1950 Senica****Hudobný pedagóg**

Na podnet J.M.Hurbana, ktorý ho vyučoval náboženstvo, šiel študovať na Gymnázium v Martine, potom do Přerova a Učiteľský ústav absolvoval v Soproni. Študoval hru na organ na organovej škole v Prahe. Po jej absolvovaní v roku 1882 si ho evanjelická cirkev v Senici zvolila za kantora a učiteľa. Tu pôsobil 42 rokov. Po roku 1918 sa stal prvým slovenským školským inšpektorom, tejto funkcie sa však zakrátko vzdal a vrátil sa k učiteľovaniu. S kníhtlačiarom J. Bežom vydávali školské učebnice, viedol spevácky zbor a v Ruppeltovej knihe zborových piesní Zvony uverejnil niekoľko vlastných hudobných textov pre spevácke zbory.

Grečner, Dušan**21. 8. 1944 Skalica – 20. 9. 2015 Bratislava****Akademický maliar**

V r. 1959 – 1962 študoval na gymnáziu v Trenčíne, v r. 1962 – 1964 štúdium na Fakulte technickej a jadrovej fyziky ČVUT v Prahe, v r. 1964 – 1966 súkromné štúdium u akad. mal. Gabriela Štrbu. V r. 1966 - 1972 absolvoval VŠVÚ v Bratislave u prof. Vincenta Hložníka a prof. Albína Brunovského - Oddelenie voľnej grafiky a knižnej ilustrácie. Po absolutóriu pracoval ako výtvarný redaktor v bratislavských vydavateľstvách Mladé leta, Tatran a Slovenský spisovateľ, v r. 2001 – 2002 na VŠVÚ v Bratislave (externý pedagóg) a v r. 2004 – 2005 na Strednej súkromnej umeleckej škole dizajnu v Bratislave (pedagóg). Dnes je umelcom v slobodnom povolání. Jeho tvorbu reprezentujú diela v disciplínach voľná a užitá grafika, knižná ilustrácia, exlibris, grafický dizajn, maľba a známková tvorba, tvorba objektov a asambláží zo starých, poškodených vyradených predmetov. Otvoril viac ako tridsať samostatných výstav u nás i v zahraničí. Zúčastnil sa desiatok kolektívnych výstav. Vzácne sú jeho ex librisy. Je držiteľom mnohých ocenení: Interexlibris Frederikshavn 1980 – Cena ex-aequo, Súčasná slovenská grafika Banská Bystrica 1981 – čestné uznanie, Medzinárodné quadrienále malých grafických foriem Banská Bystrica 1985 – čestné uznanie, Syrlin-Kunstpreis Stuttgart 1994 – “25 Besten”, Najkrajšie knihy Československa – čestné uznania za ilustrácie 1980, 1983, 1987, 1990, Najkrajšie knihy Slovenska – čestné uznanie za ilustrácie 1998, Bienále exlibrisu Malbork – čestné medaily 1986, 1988, Bienále exlibris a malých grafických foriem Ostrów Wielkopolski 1999 – čestný diplom, Najkrajšia slovenská známka roka 2002, Cena Ľudovíta Fullu za ilustračnú tvorbu pre deti a mládež 2012. Jeho diela sú zastúpené v našich i svetových súkromných či galerijných zbierkach.

Hallon, Pavol**4. 9. 1925 Sobotište – 10. 10. 2004 Malacky****Veterinárny lekár, filatelista**

V roku 1930 začal navštevovať rímsko-katolícku školu v Senici. Gymnázium študoval v Skalici, kde aj zmaturoval. V roku 1944 začal študovať na Prírodovedeckej fakulte Slovenskej univerzity. Po skončení vojny prestúpil na vysokú školu veterinárnu do Brna, kde v roku 1951 zložil rigorózne skúšky. Svoju kariéru ako veterinár začal v roku 1953 v Gajaroch, neskôr v Malackách. Pavol Hallon je autorom mnohých regionálnych monografií. Napísal vyše 400 článkov, ktoré venoval filatelii a regionálnej histórii, či humorným zážitkom z obdobia jeho veterinárnej praxe. V neskoršom období pracoval najmä ako mestský kronikár v Malackách a začal sa aktívnejšie venovať svojej publikačnej činnosti. K jeho najvýznamnejším prácam patrí publikácia Poštovníctvo na Záhorí, za ktorú bol v roku 1988 aj ocenený. Spracoval históriu školstva v diele Pamätníci františkánskeho gymnázia v Malackách 1927 – 1945. V roku 1993 mu vyšla monografia Z dejín malackej farnosti či monografia Štyristo rokov malackého školstva. Významné sú aj knižné publikácie Z dejín obce Kuchyňa, Gajary či monografia o Lábe s názvom Nová kniha o Lábe a mnoho ďalších. V roku 2001 mu bolo primátorom mesta Malacky udelené ocenenie Pálfiho srdce za publikácie Dejiny františkánskeho chrámu a Poštovníctva na Záhorí. V roku 2008 mu bolo opätovne udelené ocenenie Pálfiho srdce – in memoriam za celoživotné dielo v oblasti histórie.

Hnát, Ivan

9. 10. 1940 Brodské

Stredoškolský profesor, básnik, autor stredoškolských učebníc

Absolvent FPV-VŠP v Bratislave (matematika, fyzika) V súčasnosti je odborným asistentom – externistom Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, detašované pracovisko Ústav Dr. P. Blahu v Skalici. Počas svojej bohatej pedagogickej praxe sa venoval predovšetkým nadanej a talentovanej mládeži v oblasti chémie, pripravám na chemické olympiády, SOČ aj metodike vyučovania chémie. Je autorom mnohých metodických materiálov a publikácií z chémie: Chémia pre maturantov (1994, 1999), spoluautor učebnice pre osemročné gymnáziá Názvoslovie organických zlúčenín (2004) a i. Za prácu s mládežou bol viackrát ocenený, napr. Pamätná medaila SCHS(1994), Strieborná medaila SCHS (1999), Čestný člen SCHS (2010), Veľká medaila sv. Gorazda (2002). Píše poéziu a „zamyslenia“, je členom Redakčnej rady týždenníka Holíččan. Publikačná činnosť: Veršo(š)tepy (2003), En passant (2004), Neúplný tretí tucet (2006), Čakanie na deviatu vlnu (2009). Od r. 2005 je členom Spolku slovenských spisovateľov. Získal ocenenie Pamätná medaila predsedu TTSK za rozvoj kultúry v regióne.

Hollý, Ján

24. 3. 1785 Borský Mikuláš – 14. 4. 1849 Dobrá Voda

Básnik, prekladateľ

Študoval v Skalici, v Bratislave, filozofiu a teológiu v Trnave. Po skončení štúdií pôsobil od r. 1808 ako kaplán v Pobedime, v r. 1812-1813 v Hlohovci, v r. 1814-1843 ako farár v Maduniciach. Roku 1843 sa utiahol na odpočinok k priateľovi Martinovi Lackovičovi na Dobrú Vodu.. Literárnej tvorbe sa začal venovať už počas štúdií. Ovplyvnil celú slovenskú romantickú generáciu, podporil štúrovskú spisovnú slovenčinu, aj keď vo svojej tvorbe zotrval pri bernolákovčine ako jej najvýznamnejší reprezentant. Jeho básnická tvorba (Svatopluk, Cyrillo-Methodiada, Sláv, Žalospevi, Katolíckí spevník) bola vyvrcholením slovenského klasicizmu.

Holub, Jozef Kvetoslav

1. 6. 1820 Prietrž – 12. 7. 1899 Revúca

Stredoškolský profesor

Študoval na Lekárskej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe, ale štúdium nedokončil. V r. 1865-74 profesor slovenského gymnázia v Revúcej. Venoval sa liečiteľstvu a homeopatii. Autor učebníc s prírodovedným zameraním, ktoré väčšinou zostali v rukopise. Písal osvetové články so zdravotníckou tematikou.

Horváth, Ivan

26. 7. 1904 Senica – 5. 9. 1960 Bratislava

Spisovateľ, politik

Študoval na gymnáziu a na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Pôsobil ako koncipient v Bratislave, ako notár a advokát v Senici (1931-1945), ako povereník sociálnej starostlivosti a šéfredaktor Kultúrneho života v Bratislave. Po oslobodení podpredseda Slovenskej národnej rady a v r. 1948-1950 veľvyslanec v Budapešti. V decembri r. 1950 bol zatknutý a obvinený z nepriateľskej činnosti proti čs. štátu. V apríli 1954 bol odsúdený za velezradu a špionáž. Vo väzení prežil 9 rokov – v decembri r. 1959 mu bol rozhodnutím prezidenta zvyšok trestu odpustený.

Od r. 1959 zamestnanec Úradu sociálneho a dôchodkového zabezpečenia v Bratislave. Bol prvým predsedom fotoklubu Retina (1942) v Senici. Medzi jeho literárne práce patrí: Človek na ulici, Strieborný prach, Vízum do Európy a iné.

Hostacha, Ján

2. 1. 1860 Kostelec, Česko - 30. 7. 1894 Holíč

Kníhtlačiar

Zakladateľ a majiteľ kníhtlačiarne v Holíči, zameriaval sa na merkantilné tlače.

Chalupka, Ľubomír

14. 8. 1945 Senica

Muzikológ, univerzitný profesor

V r. 1962 – 1967 študoval hudobnú vedu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, v r. 1974 – 1989 pedagóg na Katedre estetiky vied o umení Filozofickej fakulty UK v Bratislave. Od r. 1989 pedagóg na Katedre hudobnej vedy Filozofickej fakulty UK v Bratislave a od r. 2001 vedúci katedry. V pedagogickej a vedeckej práci sa zameriava na hudobnú teóriu a analýzu, dejiny slovenskej hudby 19. a 20. stor. a na metodológiu hudobnej vedy. Prednášal na univerzitách v Prahe, Olomouci, vo Viedni, v Krakove, spolupracuje so Slovenskou muzikologickou asociáciou pri organizovaní medzinárodných muzikologických konferencií v rámci festivalu BHS. Je členom Arbeitskreis für systematische Musikwissenschaft so sídlom v Hamburgu.

Jakobei, Pavol (Jacobaei)

9. 1. 1695 Prietrž – 3. 8. 1752 Modra

Náboženský spisovateľ, evanjelický kňaz

Ľudové školy navštevoval v Prietrži, Necpaloch, študoval v Brezne, Bratislave, Kežmarku, Levoči, v r. 1718-19 v Zittau (Nemecko). V r. 1718-19 študoval filozofiu, teológiu a orientálne jazyky na univerzite vo Wittenbergu, v r. 1721 bol vysvätený za kňaza. Pôsobil ako učiteľ v Myjave, rektor v Brezovej pod Bradlom, po r. 1721 kaplán, od r. 1726 farár v Modre. Venoval sa literárnej tvorbe, hlavne barokovej náboženskej výchovno-moralistickej literatúre. Pre cirkevné školy pripravil výklad Lutherovho katechizmu podľa písma. Jeho vrcholným dielom bola modlitebná knižka a zbierka pohrebných piesní Funebrál (1740).

Juriga, Ferdinand

12. 10. 1874 Gbely – 23. 11. 1950 Bratislava

Politik, publicista

Študoval na gymnáziu v Ostrihome, teológiu v Ostrihome a na viedenskom Pázmáneu. Pôsobil ako kaplán a farár na rôznych miestach. Asi po ročnom kaplánovaní v Budapešti, Leviciach, Palárikove ho v polovici septembra 1902 preložili do Bratislavy. Od roku 1930 žil v Karlovej Vsi. Už ako kaplán v Bratislave postupne vstupuje do politiky. Roku 1905 redaktor Ľudových novín, roku 1906 vyhráva voľby a spolu s ďalšími šiestimi Slováckmi sa dostáva do uhorského parlamentu, poslancom bol v rokoch 1906 – 1918. Za svoje články bol postavený pred súd. Trest si odpykal v rokoch 1907 – 1909 vo Vacove. Jeden z vedúcich predstaviteľov slovenského klerikálneho politického hnutia, zástanca túžob po samostatnosti, bojovník proti maďarizácii a pragocentrizmu. Autor politických, ideových a náboženských článkov v novinách, časopisoch a niekoľkých samostatných prác, najmä memoárov. Pochovaný bol na karloveskom cintoríne.

Jeho pozostatky i s náhrobným kameňom boli po zmene spoločensko – politických pomerov v novembri 1998 prevezené na cintorín do Martina.

Jurkovičová-Hurbanová, Anna

6. 4. 1824 Nové Mesto nad Váhom – 2. 2. 1905 Martin

Herečka

Od r. 1831 žila v Sobotišti. Od r. 1941 vystupovala s bratislavskými štúrovskými študentmi na divadelných predstaveniach v Sobotišti a v Myjave. V r. 1845 sa vydala za Jozefa Miloslava Hurbana, s ktorým žila v Hlbokom. Bola prvá slovenská herečka.

Karas, Jozef

14. 2. 1893 Šaštín-Stráže – 23. 7. 1945 Šaštín-Stráže

Zakladateľ dobrovoľných hasičských zborov, hasič

Strednú odbornú školu lesnícku študoval v Rakúsku, v Persenbeugu (Rakúsko) pracoval ako lesný úradník. Po návrate z vojny začal pracovať v Správe štátnych lesov ako adjunkt, v r. 1934 bol menovaný do funkcie revírnik - vedúceho poľesia. V r. 1918 začal v Senici organizovať dobrovoľný hasičský zbor, stal sa tajomníkom a veliteľom lezeckej čaty. V r. 1922-40 sa stal členom výboru Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku. Pri vzniku Okresnej hasičskej jednoty sa stal prvým námestníkom veliteľa, neskôr okresný veliteľ. Po obciach v senickom okrese zakladal dobrovoľné hasičské zbory, získaval ľudí pre dobrovoľnú hasičskú činnosť, pomáhal pri materiálnom vybavení zborov, školil a cvičil hasičov.

Koreszka, Július

24. 2. 1895 Dojč – 1. 12. 1958 Skalica

Maliar

Gymnázium vyštudoval v Skalici, po maturite študoval na Akadémii výtvarných umení v Budapešti. V prvej svetovej vojne bol ťažko zranený. Po prevrate pokračoval v štúdiách v Prahe, bol žiakom profesora Pirnera. Pracoval ako výtvarník striedavo v Prahe a Bratislave, kde sa po študijnej ceste do Paríža usadil. Po roku 1936 žil a tvoril v Skalici. Špecializoval sa na krajinomalbu secesného lyrického charakteru.

Kotvan, Imrich

9. 2. 1910 Trnovec – 21. 3. 1984 Bratislava

Literárny historik, inkunábulista, bibliograf

Navštevoval gymnázium v Skalici, neskôr študoval v Bratislave a Štrasburgu. V r. 1934-1938 pôsobil ako profesor na gymnáziu v Trnave, potom na Povereníctve školstva v Bratislave, od r. 1950 v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Zaoberal sa literárnou históriou bernolákovcov, inkunábulami, rukopismi. Zostavil viaceré tematické bibliografie.

Krajčiová, Helena

19. 4. 1975 Skalica

Herečka, speváčka

Vyštudovala konzervatórium a potom herectvo na VŠMU (odbor herectvo). Počas štúdia účinkovala na rôznych scénach. Po ukončení štúdia sa stala členkou SND v Bratislave. Účinkovala aj v divadle Nová scéna v muzikáli Hello Dolly!, v ktorom stvárnila hlavnú postavu. V roku 2004 získala ocenenie Talent roka. V súčasnosti hosťuje v SND, účinkuje v divácky úspešných televíznych seriáloch, ako speváčka pôsobí v skupine Fragile a je známa aj vďaka dabingu. Prvou filmovou úlohou bola

postava Márie vo filme Pokoj v duši, za ktorú získala v r. 2010 cenu Slnko v sieti (najlepšia herečka vo vedľajšej úlohe). V r. 2014 získala cenu Oto (Osobnosť televíznej obrazovky v kategórii herečka).

Kresák, Cyril

25. 4. 1863 Dolný Kubín – 13. 4. 1945 Senica

Hospodársky pracovník, signatár Martinskej deklarácie, politik

Po ukončení štúdia v roku 1882 až do svojho odchodu do dôchodku v roku 1925 pracoval v oblasti peňažníctva. Jeho meno je spojené predovšetkým s Tatra bankou, hoci svoju profesionálnu dráhu bankového úradníka začal ako účtovník v Turčiansko-Sväto-Martinskej sporiteľne. Do služieb Tatra banky vstúpil v roku 1888. V roku 1889 bol poverený funkciou účtovníka v novozaloženej filiálke Tatra banky v Senici, ktorá sa až do roku 1913 stáva miestom jeho pôsobenia. Od roku 1906 sa spolu s ostatnými správcami filiálok zúčastňoval na zasadnutiach direktória Tatra banky v Martine, čo mu do istej miery umožnilo vyjadrovať sa k dôležitým rozhodnutiam banky. Z titulu funkcie správcu filiálky Tatra banky sa stal predsedom dozorného povereníctva Myjavskej banky, Obchodnej banky v Skalici, Trnavskej a vidieckej ľudovej banky. Na mimoriadnom valnom zhromaždení Tatra banky v decembri 1913 bol zvolený za hlavného riaditeľa, pričom túto funkciu zastával až do roku 1925. Bol signatárom Martinskej deklarácie z roku 1918.

Kubina, Andrej

27. 11. 1844 Moravský Ján – 30. 3. 1900 Trnava

Básnik, ľudovýchovník

Študoval na gymnáziu v Bratislave, v Ostrihome a v Trnave, teológiu a filozofiu v Budapešti a v Ostrihome. V r. 1871-1876 pôsobil ako kaplán vo Voderadoch, v r. 1877-1881 ako katechéta v Ostrihome, v r. 1881-1891 ako farár v Dolnej Krupej, v r. 1896-1900 ako magister novicov a misionár Spoločnosti Ježišovej v Trnave. V r. 1885-1891 správca Spolku sv. Vojtecha. Organizátor spolkov miernosti. Prispieval do novín a časopisov, pokúsil sa o preklad Danteho Božskej komédie a biblie.

Lehocký, Emanuel

4. 1. 1876 Osuské – 24. 9. 1930 Bratislava

Politik, vydavateľ, verejný činiteľ, vydavateľ, publicista, úradník

Navštevoval základnú školu v Osuskom, za krajčírca sa vyučil v Trnave. V r. 1892-95 pracoval ako krajčírsky robotník v Budapešti, a od r. 1896 v Bratislave. V r. 1902 sa stal úradníkom Nemocenskej pokladnice remeselného zboru, v r. 1919-20 referent sociálnej starostlivosti Ministerstva s plnou mocou pre správu Slovenska, od r. 1919 riaditeľ Robotníckej sociálnej poisťovne a riaditeľ Okresnej nemocenskej poisťovne v Bratislave. Počas pobytu v Budapešti vstúpil do Sociálnodemokratickej strany Uhorska. Po jeho návrate na Slovensko v r. 1905 bol zvolený za predsedu Výkonného výboru Slovenskej sociálnodemokratickej strany. Podieľal na príprave Deklarácie slovenského národa, ktorá bola vyhlásená 30. októbra 1918 v Martine a bol zvolený za člena Výkonného výboru Slovenskej národnej rady. Po ňom v Liptovskom Mikuláši a bola na ňom prijatá deklarácia vernosti Československej republike. V r. 1918 sa stal členom Ústredného výboru Československej sociálnodemokratickej strany robotníckej a predsedom Slovenského výkonného výboru. V rokoch 1920-25 vykonával funkciu senátora Národného zhromaždenia. Zaslúžil o založenie Slovenských robotníckych novín a mesačníka Napred.

Marečková Jozefína**1. 3. 1880 Petrova Ves – 25. 2. 1953 Holíč****Spisovateľka, publicistka, redaktorka**

Navštevovala nemeckú meštiansku školu a ústav školských sestier vo Viedni (Rakúsko), študovala rímske právo, cudzie jazyky a esperanto. V r. 1912 absolvovala rýchlopis a strojopis v Budapešti (Maďarsko). Do r. 1918 žila vo Viedni, Budapešti a v Paríži, potom v Bratislave, od r. 1936 v Kopčanoch a od r. 1949 v Štátnom ústave pre starostlivosť o práceneschopné osoby v Holíči. Aktivizovala sa v ekumenickom hnutí a písala publicistické a beletristické knihy s náboženskou a výchovnou tematikou s moralizátorskou tendenciou. Spracovala rozsiahle dielo Duchovné prúdy v našej republike (1926-30). V r. 1920-27 vydávala a redigovala obrázkový poučno-zábavný časopis Bratislavská pošta.

Masník, Tobiáš**28. 10. 1640 Zemianske Kostolany – 28. 7. 1967 Uhrovec****Kňaz, učiteľ, spisovateľ**

Študoval na evanjelickom kolégiu v Prešove a na univerzite vo Wittenbergu a Jene. V rokoch 1668-1669 pôsobil ako evanjelický rektor v Senici. V období protihabsburského povstania bol väznený v Leopoldove a odsúdený na španielske galeje v Neapole, no cestou ušiel spolu s Jánom Simonidesom. Je jedným z predstaviteľov barokového slavizmu na Slovensku. Pre slovenskú kultúru majú najväčší význam jeho spisy Vyvolená Boží vinice obnovená – o dejinách reformácie, v ktorej podáva obraz vývoja reformácie a protireformácie a Zpráva písma slovenského - o propagácii slovenského jazyka. Písal i cestopisné a memoárové diela vo forme denníkov, básne, jazykovedné a náboženské texty. Pri písaní používal nemecký a latinský jazyk, no i slovakizovanú češtinu.

Medlen, Ján**9. 1. 1870 Gbely – 6. 6. 1944 Gbely****Objaviteľ naftových prameňov pri Gbeloch**

V r. 1912 pri regulácii svojich lúk objavil zemný plyn a naftu. Ako prvý používal „gbelský“ zemný plyn na vykurovanie a svietenie vo vlastnom obydlí.

Milkin, Tichomír**vl. meno Donoval, Ján****14. 8. 1864 Donovaly – 4. 11. 1920 Smolinské****Kňaz, básnik, literárny kritik a teoretik, prekladateľ**

Základnú školu a gymnázium navštevoval v Banskej Bystrici. Potom v Ostrihome maturoval a absolvoval katolícku teológiu, r.1888 vysvätený za kňaza. Ako kaplán pôsobil v Radošovciach, Gbeloch, administrátor fary v Brodskom a kaplán v Dojči, kaplán v Koválove a Šaštíne, od 1902 do smrti ako farár v Smolinskom. Znalec gréckej a latinskej literatúry i nemeckej klasickej filozofie a estetiky, spájal hviezdoslavovskú básnickú školu so slovenskou modernou (kraskovskou generáciou), v kalendároch a náboženskej tlači uverejňoval vlastenecky a nábožensky zamerané básne i s politickými narážkami proti pomerom v Uhorsku. Autor subjektívnej lyriky, vlasteneckej i náboženskej poézie. Tvorbu uverejňoval v Katolíckych novinách a v almanachu Tovaryšstvo. Podstatná časť jeho lyriky ostala nepublikovaná. Výber z nej vyšiel až v roku 1985 pod názvom Sny a nádeje. Spolupracoval na Jednotnom katolíckom spevníku. Preložil Homérovu Iliadu a Bibliu (Nový zákon), ktorý dokončil 1906. Kritik a teoretik slov. realizmu, kritické state

uvverejňoval v Katolíckých novinách, ale najmä v Literárnych listoch. Súčasťou jeho estetických názorov bola požiadavka vysokej jazykovej kultúry a čistoty.

Mudroch, Pavel

31. 8. 1910 Senica-Sotiná – 23. 10. 1944 Podkriváň, pochovaný Brezová pod Bradlom

Povstalecký veliteľ, organizátor armádneho športu

Študoval na Lekárskej fakulte v Bratislave. Od r. 1934 bol dôstojníkom z povolania. Venoval sa gymnastike, jazdectvu, boxu, šermu, plávaniu, lyžovaniu. Zahynul počas bojov Slovenského národného povstania. V r. 1946 ho in memoriam vyznamenali Radom SNP a o rok neskôr mu udelili titul MUDr.

Nečasák, Michal Karol

26. 9. 1865 Šaštín-Stráže – 31. 7. 1936 Bratislava

Ľudov ýchovný pracovník, publicista, botanik

Základné vzdelanie získal v Myjave, gymnázium absolvoval v Skalici, teológiu študoval v Ostrihome (Maďarsko), v r. 1890 ho vysvätili za kňaza. V r. 1890-92 pôsobil ako kaplán v Uníne, v r. 1908-26 ako farár a dekan v Borskom sv. Mikuláši, od r. 1926 sa stal pronotárom, kanonikom Trnavskej kapituly, generálnym vikárom a diecéznym škôldozorcom. V Borskom sv. Mikuláši dal renovovať rodný dom Jána Hollého, založil potravný a úverový spolok, propagoval moderné hospodárstvo a ovocinárstvo. Zaoberal sa aj technológiou oberania a skladovania ovocia. Publikoval odborné a protialkoholické články, prekladal náboženskú literatúru z nemčiny. Vyznal sa aj v liečivých bylinách, jeho herbár sa nachádzal v učiteľskom ústave v Ostrihome (Maďarsko) a zlomok v Trnave. V r. 1920-27 zastával funkciu podpredsedu Spolku svätého Vojtecha. Mal veľkú zásluhu na tom, že do Šaštína prišli v r. 1924 saleziáni.

Panovová, Ema

29. 7. 1925 Holíč – 30. 9. 2019 Bratislava

Filologička, literárna historička, vedecká pracovníčka

V r. 1937 – 1944 študovala na gymnázium v Skalici, v r. 1945 – 1946 na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave, v r. 1946 – 1947 filológiu na univerzite v Petrohrade (Rusko), v r. 1947 – 1951 na Lomonosovovej univerzite v Moskve (Rusko). V r. 1951 – 1954 odborná asistentka na Katedre ruského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Slovenskej univerzity, od r. 1954 odborná pracovníčka v Československo-sovietskom inštitúte SAV, v r. 1964 – 1973 v Ústave svetovej literatúry a jazykov SAV, od r. 1973 pracovala v Literárnovednom ústave SAV v Bratislave. Výrazná osobnosť slovenskej rusistiky. Zaoberala sa slovensko-ruskými literárnymi vzťahmi 19. a 1. polovice 20. stor., pričom sa zameriavala na komparatívny výskum a súvislosti medzi poetikou ruských a slov. autorov. Debutovala publikáciou Z ohlasov ruskej a sovietskej literatúry na Slovensku (1961). Ďalšie diela: Puškin v slovenskej poézii do roku 1918 (1966), Vzťahy a konfrontácie (1977), monografia Ruská sovietska poézia na Slovensku 1918-1938 (1983), Stopäťdesiat rokov slovensko-ruských literárnych vzťahov (1994). Spoluautorka zborníka Medziliterárny kontext slovenskej socialistickej literatúry (1977). V odbornej a periodickej tlači publikovala množstvo štúdií, článkov a recenzií.

Paulíny, Ladislav**1. 7. 1815 Bošáca – 25. 4. 1906 Senica****Kňaz, spisovateľ, historik**

Navštevoval gymnázium v Györi, filozofiu a teológiu študoval v Bratislave, teologickú akadémiu vo Viedni. Kaplán na Myjave, farár v Prietrži, na dôchodku žil v Senici u dcéry Ľudmily a zaťa kníhtlačiara Jána Bežu. Patril k najbližším spolupracovníkom Ľudovíta Štúra, aktívny člen Spoločnosti česko-slovanskej, účastník pamätnej vychádzky na Devín 1836, v r. 1842 bol členom delegácie, ktorá predkladala vo Viedni Slovenský prestolný prosbis, bol i zakladajúcim členom spolku Tatrín v r. 1844. Bojoval v revolúcii 1848 - 49 a zúčastňoval sa dobrovoľníckych výprav. Propagoval ovocinárstvo, včelárstvo a moderné spôsoby hospodárenia. Venoval sa literárnej tvorbe a práce uverejňoval v almanachu Nitra. Väčšiu časť tvorby tvorí literatúra s náboženskou tematikou a práce z histórie (Dejepis superintendencie nitrianskej v štyroch zväzkoch, je tiež autorom biografických článkov o J. Kaledánovi, D. Krmanovi, Š. Moyzesovi.

Pilárik, Štefan**1615 Očová – 8. 2. 1693 Neusalza, Nemecko****Spisovateľ, kňaz**

Po štúdiu v Bardejove a v Banskej Bystrici bol vysvätený za evanjelického kňaza. Okrem iných miest pôsobil ako kaplán a farár v r. 1663-1672 v Senici. Z kultúrno-historického hľadiska má najväčší význam jeho básnická skladba Sors Pilarikiana, v ktorej zveršoval osobné zážitky z tureckého zajatia, kam sa dostal v r. 1663. Pôsobil ako kazateľ a evanjelický farár v hornolužickej exulantskej obci Neusalza. Prekladal z nemeckej protestantskej literatúry a zostavil knihu modlitieb.

Pokorná, Alžbeta**8. 4. 1885 Senica – 20. 3. 1962 Senica****Výtvarníčka, ilustrátorka, mecenáška**

Študovala výtvarné umenie vo Viedni. Bývala v senickom kaštieli Machatka, kde dávala hodiny výtvarne nadaným deťom. Získané finančné prostriedky rozdeľovala chudobným rodinám. Bola bezdetná a podporovala okolo 50 detí, ktorým bola krstnou mamou. Kaštieľ Machatka darovala mestu s podmienkou doživotného práva užívania sestier Markovichových, ktoré boli prvými učiteľkami výtvarného odboru na Ľudovej škole umenia v Senici. Ilustrovala detské náboženské knihy, ktoré v 40-tych rokoch vychádzali v Spolku svätého Vojtecha v Trnave. V kaštieli Machatka sídli od roku 1984 Záhorská galéria.

Plško, Eduard**11. 3. 1930 Cerová****Chemik, vysokoškolský pedagóg**

Po absolvovaní strednej školy študoval na Chemicko-technologickej fakulte SVŠT v Bratislave, ktorú absolvoval v r. 1953. Po jej ukončení pracoval na Ústave anorganickej chémie SAV v Bratislave. V r. 1971 sa stal vedúcim oddelenia analytickej chémie Geologického ústavu Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave. V r. 1957 obhájil titul kandidáta vied – CSc., v r. 1968 habilitoval na docenta a v tom roku mu bol udelený aj titul DrSc. Za profesora bol vymenovaný v r. 1977. Vo svojej vedeckej činnosti sa venoval spektrochemickým metódam analýzy. Rozpracoval nové postupy analýzy stopových prvkov v geologických materiáloch. Zaslúžil sa

o rozvoj čs. analytickej geochemie a spektrochemických analýz v medzinárodnom meradle. Je autorom publikácie Praktické zásady optických metód v chémii (1963) a viacerých učebných textov pre vysoké školy. Napísal vyše osemdesiat vedeckých prác zverejnených v domácich a zahraničných časopisoch. Od roku 1973 bol podpredsedom Čs. spektroskopickéj spoločnosti a členom mnohých iných vedeckých spoločností.

Potočár, Jozef

1. 8. 1920 Skalité – 30. 4. 2002 Bratislava

Dirigent

Študoval hudobnú výchovu a slovenský jazyk na Pedagogickej Fakulte UK v Bratislave. V r. 1954 zložil štátnu skúšku z dirigovania. Po absolvovaní VŠMU v Bratislave sa venoval najmä pedagogickej práci a zborovému spevu. Od r. 1965 viedol semináre dirigovania na Pedagogickej fakulte UK v Trnave, kde pôsobil do r. 1984, potom pôsobil ako odborný asistent na hudobnej fakulte VŠMU v Bratislave. Založil a dirigoval dvanásť speváckych zborov. V r. 1954 založil spevácky zbor Mier pri Vojenskej okruhovej nemocnici v Ružomberku, dirigoval spevácke teleso Žilinského ženského zboru. V r. 1960 sa v Bratislave ujal vedenia speváckeho zboru Medik pri Lekárskej fakulte bratislavských učiteľov. V r. 1971 sa na jeho podnet uskutočnil I. medzinárodný festival akademických speváckych zborov. V roku 1973 stál pri zrode Miešaného zboru učiteľov okresu Senica, dnes speváckeho zboru Cantilena, ktorý dirigoval 25 rokov. Súčasne viedol i Akademický dievčenský zbor pri Pedagogickej fakulte v Nitre. Ako zborový dirigent naštudoval a koncertne uviedol 166 skladieb slovenských autorov, z toho 39 premiérov, 208 skladieb českých a svetových autorov. Absolvoval desiatky koncertov, nahrával pre rozhlasové a televízne spoločnosti doma i v zahraničí.

Repko, Jozef

12. 10. 1940 Trenčín - 8. 4. 2014 Senica

Prozaik a dramatik

Po maturite na Jedenásťročnej strednej škole v Trenčíne študoval v rokoch 1957-59 na Vyššej osvetovej škole v Bratislave. Po štúdiách pôsobil ako učiteľ na základnej škole v Trenčianskej Turej, 1963-65 osvetový pracovník v Okresnom osvetovom dome v Trenčíne, 1965-67 v závodnom klube v Hornom Srní, 1967-69 bol pracovníkom Okresnej knižnice v Trenčíne, 1969-73 zástupcom riaditeľa Domu kultúry v Trenčíne, od roku 1973 žil ako profesionálny spisovateľ v Senici. Krátke obdobie bol redaktorom denníkov Verejnosť, Slovenská republika a Nový deň. Vo svojej tvorbe sa zamerával na realistické príbehy, sci-fi s historickým námetom a veselohry. Do literatúry vstúpil publikovaním básní v roku 1959 v časopise Mladá tvorba. Od roku 1969 sa začal pravidelne venovať písaniu rozhlasových hier a dramatisáciám próz pre rozhlas. Svoje diela publikoval v časopisoch Ohník a Slniečko. V roku 1973 mu vyšiel román pre mládež – Milión krokov domov. Za svoju rozhlasovú tvorbu získal ocenenie na Festivale v Piešťanoch za hry Bez medaily, Slnko nad Antarktídou a Dotknúť sa hviezd. Hlavnú cenu získal v roku 1987 za hru Vlák k belasým ránam.

Rovňáková, Magdaléna

5. 3. 1955 Gbely

Zborová dirigentka

V r. 1970 – 1976 študovala hru na klavíri na Konzervatóriu v Bratislave (v triede prof. M. Masarikovej), v r. 1976 – 1981 zborové dirigovanie na VŠMU v Bratislave (u prof. P. Hradila). Bola členkou speváckeho zboru Lúčnica. V rokoch 1982 – 1987 bola ašpirantkou u prof. J. Haluzického. Počas ašpirantúry založila v roku 1982 Bratislavský chlapčenský zbor, ktorý priviedla na špičkovú úroveň vo svetovom meradle, v r. 1999 založila súkromnú umeleckú školu, ktorú ako riaditeľka vedie. Spolupracovala s viacerým detskými a miešanými zbormi (detský spevácky zbor Zornička, Bratislavský detský zbor, Akademický spevácky zbor, spevácky zbor Lúčnica, SLUK, Slovenský filharmonický zbor a i.), vyučovala na Konzervatóriu i na VŠMU v Bratislave. Absolvovala viaceré dirigentské kurzy v zahraničí. Lektorsky pôsobila na viacerých dirigentských školeniach, spolupracuje s dirigentmi amatérskych speváckych zborov. Od roku 1988 je hosťujúcou zbormajsterkou SND v Bratislave a členkou poradného zboru Národného osvetového centra pre zborový spev.

Rusko, Vladimír

14. 6. 1935 Skalica

Režisér, vysokoškolský pedagóg, dramatik, publicista

V r. 1950 – 1953 študoval na Gymnáziu v Skalici, v r. 1953 – 1957 na Vysokej škole pedagogickej (slovenčina, hudobná výchova), v r. 1962 – 1967 dramaturgiu na VŠMU v Bratislave. Od r. 1960 režisér Československého dnes Slovenského rozhlasu, réžia viac ako 800 rozhlasových hier, dramatisácií a relácií, pôsobil ako externý pedagóg na divadelnej a hudobnej fakulte VŠMU v Bratislave a pedagóg Štátneho konzervatória v Bratislave Popredný predstaviteľ rozhlasovej tvorby, priekopník stereofónnej a kvadrofónnej realizácie umeleckých programov na Slovensku. Režiroval rozhlasové hry, pásma, nahrávky poézie a prózy, venoval sa aj umeleckému prednesu. Autor odborných publikácií o umeleckom prednese (Znejte slová, Technika reči a prednesu, Réžia umeleckého prednesu). Nositeľ Ceny Karla Čapka.

Rýzková, Anna

25. 6. 1936 Prietrž – 20.11.2015 Skalica

Odborníčka na jazykovú kultúru a vývin slovenského jazyka

V r. 1955 - 1960 študovala na Fakulte spoločenských vied na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave, odbor slovenský jazyk a literatúra. V r. 1955 - 1960 pôsobila na Osemročnej strednej škole v Malackách a v r. 1960 - 1962 na Základnej deväťročnej škole v Malackách, ako učiteľka. V r. 1962 - 1986 pôsobila ako asistentka, odborná asistentka a neskôr ako docentka katedry slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Trnave. V r. 1984 - 1986 bola vedúcou katedry a prodekanou Pedagogickej fakulty UK, v r. 1986 - 1987 pôsobila ako docentka na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, v r. 1987 - 1998 ako docentka na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave. Ako lektorka slovenského jazyka pôsobila aj na univerzitách v zahraničí - v Berlíne (Nemecko) na Humboldtovej univerzite, v r. 1971 - 1973 a v r. 1995 - 1999 bola lektorkou slovenského jazyka a kultúry na Filozofickej fakulte Univerzity v Ľubľane (Slovinsko). Počas svojho pôsobenia vydala na obidvoch univerzitách učebnice slovenského jazyka. Po návrate na Slovensko, pôsobí od r. 1999 na Pedagogickej fakulte Trnavskej

univerzity ako docentka na Katedre slovenského jazyka a literatúry. Je členkou Slovenskej jazykovednej spoločnosti. Venuje sa aj publikačnej činnosti: Myjavsko-brezovské nárečia, Z fonologického vývinu myjavsko-brezovského nárečia, Základy jazykovej kultúry, Pravopisný výcvik v 5. - 8. ročníku ZŠ, príručku s názvom Všestranný jazykový rozbor, O jazykovej kultúre Záhoráka a i. Získala ocenenia: titul vzorná učiteľka a Strieborná medaila Univerzity Komenského (1986) a Zlatá medaila Trnavskej univerzity (2006).

Sasinek, Fantišek Vít'azoslav

11. 12. 1830 Skalica – 17. 11. 1914 Graz, Rakúsko

Historik, profesor, archivár

Študoval filozofiu v Tate a Bratislave, teológiu v Scheibse a Bratislave. Pôsobil ako kazateľ v Tate, v Bratislave, v Ostrihome a Budíne. Bol profesorom a kazateľom v seminári a ochranca kníh a múzejných zbierok Matice slovenskej v Banskej Bystrici. Po prevezení matičných zbierok do Martina sa tam presťahoval. V Matici slovenskej bol prvým archivárom celoslovenského charakteru zastával i funkciu tajomníka Matice slovenskej a súčasne pôsobil ako redaktor Letopisu Matice slovenskej. Patril medzi najplodnejších historikov 2. polovice 19. storočia.

Šátek, Jozef

10. 2. 1910 Skalica – 25. 2. 1978 Bratislava

Teológ, prekladateľ, historik, vysokoškolský pedagóg

Študoval na gymnáziu v Skalici a na Teologickej fakulte v Štrasburgu. V roku 1933 bol vysvätený za kňaza a v roku 1938 získal doktorát teológie na Karlovej univerzite v Prahe. Pôsobil ako kaplán v Topoľčanoch, Rapovciach, Mníšku nad Hnilcom a od roku 1936 v Bratislave. Roku 1940 ho povolali na Bohosloveckú fakultu v Bratislave, kde viedol cvičenia cirkevnej hudby a spevu a prednášal dejiny a teóriu cirkevnej hudby a cirkevné dejiny. Vyučoval tiež na Štátnom konzervatóriu v Bratislave chorálny spev a na stredných školách náboženstvo a spev. Roku 1950 musel opustiť bohosloveckú fakultu. Od roku 1951 účinkoval v pastorácii v Šúrovciach, v Brestovanoch, v Borskom Mikuláši a od roku 1960 bol správcom fary v Jedľových Kostolňanoch. Koncom 60-tych rokov opäť pôsobil na Bohosloveckej fakulte v Bratislave ako profesor všeobecných cirkevných dejín a cirkevného spevu. Zaoberal sa slovenskými dejinami, najmä dejinami Skalice. V roku 1946 mu vyšla kniha Náboženské pomery v Skalici od reformácie do jozefinizmu, bol spoluautorom publikácií Tristo rokov skalického gymnázia, Skalica v minulosti a dnes a Mokry Háj.

Šimko st., Ľudovít

6. 9. 1859 Martin – 13. 8. 1945 Senica

Lekár, politik, signatár Martinskej deklarácie

Študoval na gymnáziu v Martine, kde sa zapojil do národno-kultúrnej práce v rámci činnosti Slovenského spevokolu. Po zrušení martinského gymnázia v roku 1874 prestúpil do Prešova. Študoval medicínu na univerzite vo Viedni, ktorú ukončil v roku 1883. Počas štúdií vo Viedni bol v rokoch 1880-1881 pokladníkom a v rokoch 1882-1883 predsedom slovenského akademického spolku Tatra. Od roku 1884 pôsobil ako súkromný lekár v Senici, neskôr v rokoch 1924-1936 ako okresný lekár. Bol osobným lekárom J.M.Hurbana. Ako člen Slovenskej národnej strany sa zúčastnil volebných bojov na podporu slovenských kandidátov za poslancov do uhorského snemu, za čo bol súdne stíhaný. Bol členom SNR a v rokoch 1918-1920 poslancom Revolučného národného zhromaždenia. Zastával aj viacero funkcií v evanjelickej

cirkvi, od roku 1899 bol zvolený za dozorcú západného dištriktu. Bol predsedom správy Roľníckej vzájomnej pokladnice v Modre a Hospodárskeho družstva v Senici. Propagoval včelárstvo. Po roku 1918 prispieval do rôznych časopisov článkami o politike, cirkevnej problematike a hospodárení.

Šimko ml., Ľudovít

29. 7. 1890 Senica – 29. 11. 1938 Olomouc, poch. Senica

Vojak, organizátor a veliteľ slovenských dobrovoľníckych jednotiek v roku 1918

Počas I. svetovej vojny ako dôstojník velil na východnom, rumunskom a talianskom fronte. Po vzniku ČSR bol organizátorom a prvým veliteľom slovenskej dobrovoľníckej jednotky, k organizácii ktorej dal podnet priebeh udalostí v prvej polovici novembra 1918. keď československé vojenské oddiely pri obsadzovaní Slovenska narazili na vážny odpor ozbrojených maďarských oddielov pri Žiline a Trnave. Niekoľko uvedomelých slovenských dôstojníkov s členmi dočasnej vlády na Slovensku sa rozhodlo postaviť dobrovoľnícke jednotky z vycvičených vojakov, aby sa mohli čo najskôr zúčastniť oslobodzovania Slovenska. Organizovaním a velením bol poverený Ľudovít Šimko. V rokoch 1919 -1920 bol členom československej vojenskej misie v Budapešti. Do októbra 1922 pôsobil v Prahe ako konceptný dôstojník zahraničného oddelenia Ministerstva národnej obrany, odkiaľ ho poslali študovať Vysokú vojnovú školu do Bukurešti. Od roku 1924 až do svojej smrti pôsobil v rôznych veliteľských funkciách v posádkach v Olomouci, Košiciach, Užhorode, Brne a Opave. Bol nositeľom Vojnového kríža a Litovského rádu. Podplukovník generálneho štábu československej armády je pochovaný v Senici. Rozkazom ministra obrany Slovenskej republiky bol v júni roku 2009 povýšený do hodnosti plukovníka in memoriam na slávnosti pri príležitosti 65. výročia vzniku 3. delostreleckého pluku.

Šulek, Viliam

31. 1. 1825 Sobotište – 20. 10. 1848 Šulekovo

Národovec, účastník povstania 1848

Základnú školu vychodil v Sobotišti, v Trnave sa vyučil za zlatníka, študoval na evanjelickom lýceu v Modre. V r. 1848 sprostredkovateľ rozkazov Slovenskej národnej rady v Krajnom, kde viedol ozbrojený odpor proti maďarským gardistom, uväznený v Hlohovci, odsúdený na trest smrti a popravený v chotári obce Beregseg. Na pamiatku popravy zmenila obec v r. 1948 svoj názov na Šulekovo.

Vaniček, Ľudovít

5. 7. 1894 Senica – 21. 2. 1960 Bratislava

Maliar, výtvarný pedagóg

Študoval na gymnáziu v Trnave, na Učiteľskom ústave v Šoproni a Modre, Vysokú školu výtvarných umení navštevoval v Budapešti, Umeleckopriemyselnú školu v Prahe a na Karlovej univerzite dejiny a teóriu umenia. Chcel byť akademickým maliarom, táto jeho túžba sa však nenaplnila. Jeho životným poslaním sa stala pedagogická činnosť. Pôsobil na reálnych gymnáziách v Žiline, Prievidzi, Liptovskom Mikuláši, Trenčíne a v Bratislave. Vyučoval na SVŠT v Bratislave ako docent predmetu metodika výtvarnej výchovy. V rokoch 1953 - 56 ukončil kariéru z dôvodu vážnej očnej choroby na Strednej škole umeleckého priemyslu. Od počiatkov sa jeho tvorba rozvíjala v troch rovinách – vedutové motívy krajín, kvetinové zátišia, interiéry

kostolov a okrajovo i portrétnej tvorby. Ťažisko však tvorila krajinomaľba. Svojimi dielami je zastúpený v zbierkach Slovenskej národnej galérie a Mestského múzea v Bratislave, v zbierkach Mestského múzea v Trenčíne, Záhorskej galérie Jána Mudrocha v Senici a predovšetkým v súkromných zbierkach.

Velba, Marián

3. 7. 1930 Hradište pod Vrátnom - 4. 4. 1991 Bratislava

Maliar

Študoval v rokoch 1949-1953 na Pedagogickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave u profesorov G. Mallého, F. Hoffstädtera, E. Nevana a E. Lehotského. Od r. 1957 bol členom ZSVU. Členom tvorivej skupiny 66 bol v rokoch 1966-1972. Pôsobil pedagogicky v rokoch 1961-1990 na Oddelení výtvarnej výchovy Fakulty architektúry SVŠT v Bratislave. Venoval sa hlavne krajinomaľbe, figurálnej maľbe (portréty), alebo zátišiu najmä v technikách olejomaľby a akvarelu, menej gvašu a pastel. Pri spracovaní krajinárskych motívov pracoval hlavne tušom a ceruzkou.

Wagnerová, Emília

2. 3. 1900 Senica – 8. 12. 1950 Bratislava

Herečka, zakladateľka divadelnej spoločnosti

Súkromne študovala herectvo na pražskom konzervatóriu, absolvovala štúdium herectva na Hudobnej a dramatickej akadémii v Bratislave, stala sa členkou činohry Slovenského národného divadla a Novej scény. V roku 1936 založila s manželom zájazdovú divadelnú spoločnosť Slovenské komorné divadlo Emílie Wágnerovej, v ktorom stvárnila veľa významných postáv. Na jej herecký rast mal najvýraznejší vplyv herec a režisér Janko Borodáč.

Weinwurm, Fridrich

30. 8. 1885 Borský svätý Mikuláš – 1942

Architekt

Študoval v Nemecku, kde potom do I. svetovej vojny aj pracoval. Po návrate z vojny pôsobil spolu s Ignáčom Vécseiom v Bratislave. Patril k priekopníkom presadzujúcim nové architektonické myšlienky. Svojou čistou, puristickou architektúrou sa najviac priblížil k filozofii loosovskej „novej vecnosti.“ Administratívna budova žilinskej továrne na portlandský cement z roku 1924 (ktorú navrhol v spolupráci s A. Wiesnerom) bola publikovaná vo viacerých zahraničných časopisoch. Viaceré jeho diela, napr. palác Fénix, vila Lívia v Piešťanoch, Sanatórium Dr. Holzmana v Hornom Smokovci, vila Dr. Tománka v Karlovej Vsi a mnohé ďalšie tvoria klenotnicu slovenskej avantgardnej architektúry. Bol predsedom Spoločnosti pre hospodárske a kultúrne styky s novým Ruskom. Za slovenského štátu bol väznený v Ilave. Zastreli ho pri pokuse o ilegálny prechod hraníc s Maďarskom na jar v roku 1942, keď sa chcel dostať do Ruska.

Závodský, Jozef

10. 3. 1870 Senica, Sotiná – 15. 2. 1940 Marianka

Kňaz, národno-kultúrny pracovník

Po ukončení ľudovej školy vyštudoval štyri ročníky Gymnázia v Skalici, ďalšie štyri v Ostrihome, kde ukončil i štúdium teológie. Po mnohých kaplánskych staniach bol nakoniec v roku 1911 menovaný za farára v Marianke. Maďarské úrady ho často prenasledovali najmä za obetavú prácu s mládežou, propagáciu slovenčiny a slovenskej tlače. V októbri 1914 bol odsúdený na dva roky väzenia, po prepustení

bol preložený na chudobnú faru do Hodruše. Po prevrate sa vrátil do Senice a tu pôsobil až do roku 1930. Usiloval sa o povznesenie senických farníkov, v Senici založil Katolícky kruh, organizoval amatérske divadlo, nacvičoval zborový spev, bol aktívnym funkcionárom Spolku sv. Vojtecha.